

Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið
Borgartún 26
108 Reykjavík

Kópavogur, 1. ágúst 2026
Mál nr. S-141/2026

Efni: Umsögn Hellnaskers um frumvarp til laga um aðlögunarkerfi við landamæri vegna kolefnis (CBAM)

Hellnasker, hugveita um sjálfbærni, fagnar því að Ísland innleiði aðlögunarkerfi við landamæri vegna kolefnis (Carbon Border Adjustment Mechanism – CBAM). Kerfið er mikilvægt skref í átt að sanngjarnari samkeppni, aukinni skilvirkni í loftslagsmálum og minni hættu á kolefnisleka.

Hellnasker hefur ítrekað lagt áherslu á að verð á vörum og þjónustu endurspegli raunverulegan samfélagskostnað losunar gróðurhúsalofttegunda.

CBAM styður meginregluna um að **mengandi greiði** (Polluter Pays Principle) og jafnar samkeppnisstöðu framleiðenda innan Evrópska efnahagssvæðisins gagnvart framleiðendum í ríkjum þar sem kolefnisverðlagning er veikari eða ekki til staðar.

Hellnasker styður því markmið frumvarpsins en telur jafnframt að styrkja megi framkvæmd þess með eftirfarandi hætti.

1. Markviss ráðstöfun tekna

Í greinargerð frumvarpsins kemur fram að tekjur ríkissjóðs geti numið að lágmarki um **350 milljónum króna á ári** vegna CBAM.

Hellnasker leggur til að stjórnvöld marki stefnu um að verulegur hluti þessara tekna verði nýttur til verkefna sem draga úr losun og efla náttúru Íslands, svo sem:

- orkuskipta,
- endurheimtar votlendis og annarra vistkerfa,
- kolefnisbindingar,
- auðgandi landbúnaðar,
- rannsókna og nýsköpunar,
- verndar líffræðilegrar fjölbreytni.

Þannig verði tekjur af kolefnisverðlagningu nýttar til að styrkja sjálfbæra þróun.

Þannig skapast jákvæð tenging milli kolefnisverðlagningar og fjárfestinga í loftslags- og náttúruvernd sem eykur samfélagslegan ávinning kerfisins.

2. Árleg opinber skýrsla um framkvæmd CBAM

Hellnasker leggur til að Umhverfis- og orkustofnun birti árlega samantekt um framkvæmd CBAM á Íslandi.

Skýrslan gæti m.a. tekið saman:

- magn innfluttra CBAM-vara,
- helstu upprunalönd,
- innbyggða losun (tCO_2),
- seld CBAM-vottorð,
- tekjur ríkissjóðs,
- þróun ETS-verðs,
- áhrif á kolefnisleka og samkeppnishæfni.

Slík upplýsingagjöf myndi auka gagnsæi, efla traust og auðvelda mat á árangri kerfisins.

3. Hvatar til kolefnislíttillar framleiðslu

Hellnasker telur mikilvægt að íslenskir innflytjendur fái skýrar leiðbeiningar um notkun staðfesta raunlosunargagna (*Actual Values*) þegar þau liggja fyrir.

Þannig skapast hvatar fyrir framleiðendur sem fjárfesta í kolefnislíttilli framleiðslu og draga úr losun.

4. Reglulegt árangursmat

Hellnasker leggur til að framkvæmd CBAM verði metin reglulega, t.d. á þriggja ára fresti.

Við slíkt mat verði m.a. skoðuð:

- áhrif á losun,
- áhrif á kolefnisleka,
- áhrif á samkeppnishæfni,
- áhrif á verðmyndun,
- þróun í helstu viðskiptalöndum Íslands,
- ráðstöfun tekna af CBAM,
- þróun innbyggðrar losunar yfir tíma.

5. Tvöfaldur loftslags- og náttúruvísir

Hellnasker leggur fram **Viðauka 1 – Loftslagsvísar Hellnaskers.**

Viðaukinn sýnir stærstu losendur landsins samkvæmt tveimur mælikvörðum:

- **SCC (Social Cost of Carbon)** – áætlaðan samfélagskostnað kolefnislosunar.
- **NCC (Nature Cost Index)** – vísitölu (1–5) sem metur líkleg áhrif starfsemi á náttúru, vistkerfi, haf, líffræðilega fjölbreytni og náttúruauðlindir.

Hellnasker telur að slík tvíþætt upplýsingagjöf geti gefið stjórnvöldum og almenningi heildstæðari mynd af umhverfisáhrifum atvinnustarfsemi en losunartölur einar og sér.

Til lengri tíma telur Hellnasker æskilegt að stjórnvöld skoði hvort sambærilegir mælikvarðar geti nýst við reglulega eftirfylgni með framkvæmd CBAM og annarri loftslagsstefnu.

Lokaorð

Hellnasker styður frumvarpið og telur innleiðingu CBAM mikilvægt skref í átt að skilvirkari loftslagsstefnu og sanngjarnari samkeppni.

Með auknu gagnsæi, reglulegri upplýsingagjöf og markvissri ráðstöfun tekna getur CBAM orðið öflugt tæki til að draga úr kolefnisleka, styrkja samkeppnishæfni kolefnislítillar framleiðslu og hraða umbreytingu yfir í samkeppnishæft og kolefnislágt hagkerfi.

Virðingarfyllt,

f.h. Hellnaskers

Sigurpáll Ingibergsson

hellnaskerhugveita@gmail.com

Heimildir

- Reglugerð (ESB) 2023/956 um aðlögunarkerfi við landamæri vegna kolefnis (CBAM), með síðari breytingum, m.a. reglugerð (ESB) 2025/2083.
- OECD. *Recommendation on Guiding Principles concerning International Economic Aspects of Environmental Policies* (1972) – meginreglan um að mengandi greiði.
- Loftslagsvísar Hellnaskers 2026 (Viðauki 1) – samantekt byggð á opinberum losunargögnum fyrirtækja og útreikningum Hellnaskers á SCC og NCC.

Viðauki 1 – Loftslagsvísar Hellnaskers

Loftslagsvísar Hellnaskers – Losun, samfélagskostnaður kolefnislosunar (SCC) og náttúruáhætta (NCC).

Viðaukinn byggir á opinberum upplýsingum um losun fyrirtækja árið 2024 og útreikningum Hellnaskers á samfélagskostnaði kolefnis (SCC). NCC er vísitala sem Hellnasker hefur þróað og gefur vísbendingu um líklega náttúruáhættu starfsemi á kvarðanum 1–5.

SCC byggir á viðurkenndum aðferðum við mat á samfélagskostnaði kolefnis. NCC er þróunarverkefni Hellnaskers sem ætlað er að styðja umræðu og stefnumótun um náttúruáhrif atvinnustarfsemi.

LOFTSLAGSVÍSAR HELLNASKERS

LOSUN, SAMFÉLAGSKOSTNAÐUR KOLEFNISLOSUNAR OG NÁTTÚRUÁHÆTTA

HELLNASKER
HUGVEITA UM SJÁLFBÆRNI

#	FYRIRTÆKI	LOSUN tCO ₂ /g (2024)	SCC (ma.kr.)*	NCC (1-5)**
#1	Icelandair	1.167.660	27.071	4
#2	Alcoa	567.354	13.154	4
#3	Norðurál	489.138	11.340	4
4	Elkem	462.073	10.713	4
5	ISAL	311.133	7.213	4
6	Samskip	291.617	6.761	5
7	Play	289.525	6.712	4
8	PCC Bakki	281.521	6.527	4
9	Eimskip	280.019	6.492	5
10	HS-Orka	136.228	3.158	4
11	Brim	81.997	1.901	5
12	Síldarvinnslan	77.652	1.800	5
13	Orkuveita Reykjavíkur	53.160	1.232	3
14	Ísfélag	45.388	1.052	5
15	Landsvirkjun	46.139	1.047	3
16	Samherji	40.347	935	5
17	Eskja	31.867	739	5
18	Vinnslustöðin	30.733	713	5
19	FISK Seafood	22.128	513	5
Samtals		4.704.678	109.073	—

- LOFTSLAGSVÍSIRINNÉHER ER GERÐUR TIL ÞESS AÐ STUÐLA AÐ GAGNSÆI OG ÁBYRGÐ FYRIRTÆKJA Á ÍSLANDI
- *ÁDVÖRUN! MEÐFYLGLJANDI UPPLÝSINGAR GETA VALDIÐ LOFTSLAGSKVÍÐA
- ÞESSI FYRIRTÆKI BERA ÁBYRGÐ Á RÍFLEGA 4,7 MILLJÓNUM TONNA CO₂ Á ÁRI.

"HVER TONN AF CO₂ VELDUR
SAMFÉLAGINU KOSTNAÐI – HÉR SÉRÐU
HVAÐ ÞAÐ KOSTAR Í KRÓNUM."

* ER ÞESSI KOSTNAÐUR METINN Á
23.184 KR. Á HVERT TONN AF CO₂E

** NCC (NÁTTÚRUKOSTNAÐARVÍSIR)
= VÍSITALA (1-5) SEM METUR LÍKLEG
ÁHRIF STARFSEMI Á NÁTTÚRU,
VISTKERFI, HAF, LÍFFRÆÐILEGA
FJÖLBREYTNÍ OG AUÐLINDIR.

- 1 = lítil áhætta
- 3 = meðal áhætta
- 5 = mikil áhætta